

Az ÁSZ rést talált a NAV-ban – lehet alapja az áfabotránynak?

2015. március 11., szerda, 12:11 **Utolsó frissítés:** 17 órája

Szerző: hvg.hu

Hiányosságokra bukkant az Állami Számvevőszék az adóhatóságnál, amelyek alapján a Horváth András által kirobbantott áfacsalási botrány egyáltalán nem volt a valóságtól elrugaskodott történet.

Ki gondolta volna, hogy a végén az Állami Számvevőszék (ÁSZ) húzza rá a vizes lepedőt a Nemzeti Adó- és Vámhivatalra (NAV)? Pedig ez történt: az ÁSZ legutóbbi vizsgálata olyan komoly hiányosságokat talált a Vida Ildikó által irányított NAV-nál, hogy ettől kezdve a számvevőszék megállapításai alapján lehet azt mondani: lehetett alapja a Horváth András által kirobbantott áfacsalási botránynak.

Az ellenőrzés hiányosságokat tárt fel a belső szabályozottság területén, az irányítási eszközök aktualizálásánál, továbbá a kockázatkezelési rendszer és az ellenőrzési nyomvonalak kialakításával kapcsolatban. Az ÁSZ jelentése okozhat néhány kellemetlen pillanatot az Egyesült Államokból kitiltott Vida Ildikónak. A NAV-elnök nemrég vizsgálta át a NAV-ot, és azt találta, hogy az általa vezetett hatóságnál tulajdonképpen minden rendben van.

Nincs minden rendben

Az ÁSZ most azzal állt elő, hogy egyáltalán nincs minden rendben, tegyük hozzá, pont azokon a területeken, amik hozzájárulhattak ahhoz, hogy az áfacsalás, illetve a kiemelt adózók adóelkerülése megnövekedjen. A számvevőszék szerint ugyanis a 2009 és 2013 vége közötti időszakban a kiemelt adózói körben az adóztatásra és ellenőrzésre vonatkozó belső szabályozók kialakítása a jogszabályokban előírtakkal nem volt minden esetben összhangban, illetve kiadásuk késedelmesen, vagy nem történt meg. Emellett hiányos volt az ellenőrzéseket támogató informatikai rendszerek szabályozottsága is.

Vida Ildikó

Fotó: MTI

A NAV az ellenőrzött időszakban nem vezetett nyilvántartást a jogszabályban előírt, egyes törvényi ellenőrzési kötelezettségeiről. Nem vezettek nyilvántartást továbbá a NAV eljárásrend szerint kötelezően ellenőrizendő kiemelt adózókról sem.

A 2009–2011 közötti időszakban nem tartották be teljes körűen a törvényi előírásokat sem, amely szerint a legnagyobb adóteljesítménnyel rendelkező 3000 adózót – köztük a kiemelt adózókat – az állami adóhatóság köteles volt rendszeresen, legalább háromévente ellenőrizni. Az érintett kiemelt adózók 1 százalékának megfelelő adózót nem ellenőriztek. Nem tartották be teljes körűen saját belső szabályzataikat sem, amely szerint az átfogó ellenőrzés terjedelmének legalább két teljes adóévnek kellett lennie. Az érintett működő adózók 6,7 százalékának ellenőrzése elmaradt, annak ellenére, hogy a megelőző két évben nem kezdődött, nem fejeződött be náluk átfogó ellenőrzés.

Az ÁSZ megállapította azt is, hogy az ellenőrzött időszakban a PM, illetve az NGM a hátralékkezelési és végrehajtási eljárási, valamint a kiemelt adózói kört érintően ellenőrzést nem végzett.

Így folynak el ezermilliárdok

Az egységes, NAV-szintű eljárási szabályok hiánya megmutatkozott a hátralékkezelési és végrehajtási eljárási feladatok ellátása során is az ÁSZ szerint. Miért fontos ez? Azért, mert a NAV a felelős a költségvetés bevételeinek mintegy 71 százalékáért, ez 2012-ben például 10 218 milliárd forint bevételt jelentett az államnak. De ha a rendszer nem működik megfelelően, akkor ebből a bevételből nem folyik annyi be, mint amennyi befolyhatna.

Ez a probléma akkor is, ha néhány kiemelt adózó valamilyen kimarad a vizsgálatokból, vagy például akkor, ha a hátralékkezelés és a végrehajtás nem működik megfelelően. És nem működött: négy év alatt, 2009 elejétől és 2013 végéig a NAV-nak be nem fizetett hátralék közel 200 milliárd forinttal emelkedett. Pedig 2009-ben sem volt kevés a teljes hátralék, összesen 2078 milliárd forint volt, ebből lett 2261 milliárd. Az ÁSZ jelentéséből viszont kiderül, hogy most ennél 3800 milliárd forinttal több hátralék lenne, ha időközben nem törölték volna (például elévülés, behajthatatlanság, tartozásmérséklés miatt, illetve a felszámolási eljárásokhoz kapcsolódóan).

Az ÁSZ megállapította azt is, hogy emellett 2009 és 2013 között a NAV évente több mint 200 milliárd forint olyan működői adózói hátralékállományt mutatott ki, amelynek hátralékkezelése érdekében nem tett intézkedéseket.

Az elfolyó hátralékoknak a bonyolultabb összefüggések mellett van egy nagyon egyszerű oka: a NAV-nál nem hozták létre a hatóság egységes folyószámlarendszerét, így nincs kiépítve egy olyan rendszer, amiben a hátralékok adatai jól átláthatóak és naprakészek lennének.

Egy másik kínos ok: 2012 óta nem adtak ki eljárásrendet a NAV-nál arra, hogy mit kell tenni a hátralékokkal, illetve a végrehajtási eljárások során. Ebből az lett, hogy a különböző NAV-egységeknél nagy döntési szabadsággal kezelhették ezeket az ügyeket.

